

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁלַח-לְךָ אֶל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחִימִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:18**
עַרְשׁ"ק טו' סיון תשע"ד (13.6.14) **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:33** (ר"ת 21:18)

הַפְּטָרָה: "וישלח יהושע" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה... והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה"

על הכתוב: "בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה". אומר כ"ק מרן האדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זיע"א, מיד בבאכם אל ארץ ישראל, שאז יפסק לרדת המן מן השמים, ותצטרכו לאכול מתנובת הארץ (כפי שכתוב: "והיה באכלכם מלחם הארץ"). הנה, בודאי שאז יהיה לכם פחד גדול שהאכילה לא תהיה בקדושה. על-כן, העצה היעוצה על-כך היא – "תרימו תרומה לה" – תפרישו חלה, כדי שתחול קדושה על כל הלחם, ותוכלו לאכול את לחמכם בקדושה ובטהרה.

ובענין אכילה בקדושה, שנינו במשנה (אבות ג, ג): "רבי שמעון (בר יוחאי) אומר: שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח): 'כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום'. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא): 'וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע מזכיר רשב"י דוקא "שלשה שאכלו על שלחן אחד"? וכי יעלה על הדעת ששנים שאכלו על שלחן אחד, או אפילו אדם אחד, שאכל לבדו, אינם צריכים לומר דברי תורה...? נראה לבאר ענין זה על-פי מה שהבאנו מהזוהר הקדוש (עקב רעב), ש"שעת אכילה (היא) שעת מלחמה". דהינו, אומר הזוהר, בשעה שהאדם אוכל את לחמו, יש מלחמה בין היצר הטוב ליצר הרע. שכן היצר הרע משתדל בכל כוחו להפיל את האדם ברשת תאוות האכילה, ולכן צריך להילחם כנגדו בכל הכוחות.

ולכאורה צריכים אנו לשאול: מדוע כל פעם שאנו אוכלים היצר מתגרה בנו? אלא, ידוע הוא, שכאשר אכל אדם הראשון מעץ הדעת, נגזרה עליו גזירת המיתה, כמו שכתוב (בראשית ב, ז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות". ומאחר וכל הנבראים היו כלולים באדם הראשון, נגזרה המיתה על כל העולם כולו.

והנה, מאחר וכבר למדנו במשנה (אבות ד, ב), ש"עבירה גוררת עבירה", נמצא שבכל פעם שאיש ישראל אוכל מאכל מסוים, מתעורר שוב היצר הרע להכשילו, כפי שהכשיל את כלנו באכילת איסור, בהיותנו כלולים בתוך אדם הראשון. וזהו שאומר רשב"י בזוהר הקדוש: "שעת אכילה (היא) שעת מלחמה". שכן, מאחר והאכילה הראשונה היתה באיסור, הנה כל אכילה ואכילה גורמת ליצר הרע להתעורר ולהילחם בנו.

על-כן, העצה היעוצה היא לעסוק בדברי תורה בשעת האכילה. שכן, עסק התורה הוא סגולה נפלאה להכניע את היצר, כמו ששנינו בגמרא (קידושין ל): "כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה – תבלין. ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו".

נמצא שעל-ידי שאיש ישראל עוסק בתורה בשעת האכילה, מובטח לו ש"התבלין" הנה יכניע וינצח את היצר הרע של תאוות האכילה.

ועל זה רמז הכתוב (ויקרא א' ז): "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח", הנה "הכהן אש על המזבח", סופי תיבות שלחן, ותיבת "אש" רומזת לתורה כמו שנאמר: "מימינו אשדת למו", לומר לך שעל ידי אמירת דברי תורה על השלחן "שורפים" ומכניעים את הנחש הוא היצר הרע.

(וראוי להוסיף שהמלה "שלחן" היא אותיות לנחש – לומר לך, שכאשר האדם אוכל על שלחנו, מתעורר הנחש, הוא היצר הרע להילחם כנגדו. אך אם האדם לומד בדברי תורה על השלחן, נכנסת ה-ל' הרומזת על למוד לתוך ה"נחש", ונעשה מזה "שלחן", כמו שכתוב: "זה השלחן אשר לפני ה'").

ומעתה יאיר לנו להבין את דברי רשב"י: "שלשה שאכלו על שלחן אחד" – השלשה הם האדם, יצר הטוב ויצר

הָרַע. וְכִשְׂאִין הָאָדָם אוֹמֵר דְּבַרֵי תוֹרָה, שֶׁהִיא הַתְּבַלְיִן וְהַסְּגוּלָה לְהַתְּגַבֵּר עַל יִצְרַת הָרַע, אֵין הוּא יְכוּל לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיִּצְרָה, שְׂכֹן, הַיִּצְרָה מְעוּרָר בּוֹ אֶת תְּאוֹת הָאֲכִילָה (מֵעֵין חֲטָא עִץ הַדַּעַת). אֲבָל, "שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ עַל שְׁלַחַן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבַרֵי תוֹרָה", הִנֵּה עַל-יַדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, הַנְּקָרָאת "טוֹב", זוֹכָה הָאָדָם לְהַמְתִּיק אֶת הַיִּצְרָה הָרַע וְלְהוֹפְכּוֹ לְטוֹב. וְנִמְצָא, שְׂאָדָם וַיִּצַר הַטוֹב וַיִּצַר הָרַע (שְׁנַמְתֵּק עַל-יַדֵי הַתּוֹרָה), עוֹבְדִים אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְזֶהוּ שְׂאָמַר רַשְׁבִּי: "שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ עַל שְׁלַחַן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבַרֵי תוֹרָה, כְּאִילוּ אֲכָלוּ מִשְׁלַחַנּוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא".
"וַיַּעֲלוּ בִנְגֵב וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן"

עַל הַכְּתוּב, "וַיַּעֲלוּ בִנְגֵב וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן", מִקְשָׁה הַגְּמָרָא (סוֹטָה לד'): "וַיָּבֵאוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ (=וַיָּבֵאוּ) הָיָה צָרִיךְ לְכַתּוּב! (אֵלָּא), אָמַר רַבָּא (הַכְּתוּב 'וַיָּבֵאוּ' בְּלִשׁוֹן יַחִיד) מְלַמֵּד שֶׁפָּרַשׁ כְּלָב מַעְצַת מְרַגְלִים, וְהַלֵּךְ וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אֲבוֹת. אָמַר לְהֵם: אֲבוֹת הָעוֹלָם, בְּקִשׁוֹ עָלֵי רַחֲמִים שְׂאֲנַצֵּל מַעְצַת מְרַגְלִים".
וְהִנֵּה, בְּעֵנִין זֶה שֶׁל הַשְּׁתַּטְחוֹת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, כּוֹתֵב הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (ח"ג ע' מִתּוֹרָה): "בְּשַׁעָה שְׂצָרִיךְ הָעוֹלָם לְרַחֲמִים, הַחַיִּים הוֹלְכִים לְנַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, וְבוֹכִים עַל קִבְרָם... וְאָז מִתְעוֹרְרִים נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמִתְאַסְּפִים וְהוֹלְכִים וּפּוֹרְחִים לִישְׁנֵי חֶבְרוֹן, שֶׁהֵם הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וּמוֹדִיעִים לְהֵם אֶת צַעַר הָעוֹלָם... וְכֵלָם מְבַקְשִׁים רַחֲמִים עַל הַחַיִּים, וְהַקַּב"ה מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵם (=בְּשִׁבְלֵי הַצַּדִּיקִים), וְזֶהוּ שְׂאָמַר שְׁלֵמָה: 'וְשִׁבַח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שֶׁכָּבַר מִתּוֹ".

וּמֵבִיא הַזֹּהָר שֶׁם, מָה שֶׁהַקְּשָׁה ר' יִיסָא עַל רַבִּי חִזְקִיָּה: הָרִי כְּאֶשֶׁר הוֹלְכִים לְקִבְרוֹת הַצַּדִּיקִים וּמִתְפַּלְלִים וּמְבַקְשִׁים עַל הַחַיִּים, יֵשׁ בָּזֶה מִשׁוֹם אִיסוּר (דְּבָרִים יח', יא') "וְדַרְשׁ אֶל הַמַּתִּים!" וְהַשִּׁיב לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה שְׁנֵי תּוֹרָצִים עַל-כֵּן: "דַּרְשׁ אֶל הַמַּתִּים", הַכּוֹנֵה הִיא רַק עַל רִשְׁעֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, אֲשֶׁר עוֹד בְּחַיֵּיהֶם נִקְרָאִים מַתִּים. מָה שְׂאִין כֵּן יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֲמָת, וְאִפְּלוּ בְּמִיתַתָּם נִקְרָאִים חַיִּים, וְשִׁעֲלִיהֶם אָמַר שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "וְשִׁבַח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שֶׁכָּבַר מִתּוֹ". דְּהֵינּוּ, שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ מְשַׁבַּח אֶת אוֹתָם צַדִּיקִים, שֶׁהִמִּיתוּ אֶת עַצְמָם בְּאֶהְלָה שֶׁל תּוֹרָה, וְעַכְשֵׁיו לְאַחַר מִיתַתָּם הֵם קְרוּיִים חַיִּים.

וְתוֹרָץ שְׁנֵי עֲנָה לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, שְׂאוֹמוֹת הָעוֹלָם, כְּאֶשֶׁר הֵם בָּאִים עַל קִבְרוֹת הַמַּתִּים, הֵם בָּאִים כְּדִי לְעוֹרֵר עַל עַצְמוֹן אֶת כַּח הַטּוֹמְאָה שִׁישׁ שֶׁם. לְעוֹמֵת זֹאת, כְּאֶשֶׁר בָּאִים יִשְׂרָאֵל עַל קִבְרוֹת הַצַּדִּיקִים, הֵם בָּאִים בְּתַשׁוּבָה וּבְשִׁבִירַת הַלֵּב וּבְתַעֲנִיּוּת, כְּדִי שֶׁהַנְּשִׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת תַּעֲלֶנָּה לְמַעְלָה, לְפָנֵי כֶּסֶף הַכְּבוֹד, כְּדִי לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם לְפָנֵי הַקַּב"ה. עַל-כֵּן אֵין זֶה אִיסוּר, "וְדַרְשׁ אֶל הַמַּתִּים", כִּיֹּן שְׁעִיקָר כּוֹנְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא לֵה' יִתְבָּרֵךְ.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁפְּשׁוּט הוּא שְׂמוֹתָר לְלַכֵּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, שִׁיתְּפַלְלוּ לֵה' בְּעַדֵּינוּ, שֶׁהָרִי מְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (תַּעֲנִיּוֹת ח'), שֶׁכְּאֶשֶׁר נִעְצָרִים הַגְּשָׁמִים, וְאֵין הָאָדָם נִעְנֶה - "יִלְךְ אֲצֵל חֲסִיד שְׁבַדוֹר, וְיִרְבֶּה עָלָיו בְּתַפִּילָה". אִם כֵּן, וּמוֹתָר לְלַכֵּת לְצַדִּיקִים בְּעוֹדָם בְּחַיִּים, כְּדִי שִׁיתְּפַלְלוּ לֵה' בְּעַדֵּינוּ, לְמָה שִׁיְהִיָּה אִיסוּר לְלַכֵּת לְצַדִּיקִים לְאַחַר פְּטִירָתָם, כְּדִי שִׁיתְּפַלְלוּ עָלֵינוּ? וְהֵלָא כְּתוּב בְּגִמְרָא (בְּרַכּוֹת יח'), שֶׁ"גְּדוּלִים צַדִּיקִים בְּמִיתַתָּן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶן". אוֹלָם, כְּדִי שְׁלֵא לְעִבּוֹר עַל אִיסוּר "וְדַרְשׁ אֶל הַמַּתִּים", כְּתוּב בְּמִשְׁנֵה בְרוּךְהָ (תַּקִּפִּי"א כו'): "בֵּית הַקִּבְרוֹת - מְקוֹם מְנוּחַת הַצַּדִּיקִים. (וְעַל-כֵּן) וְהַתְּפִלָּה נִתְקַבְּלָה שֶׁם יוֹתֵר. אֵךְ, אֵל יִשִּׁים (הָאָדָם אֶת) מִגְּמָתוֹ נִגְדַּת הַמַּתִּים, אֵךְ(=אֵלָּא) יְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שִׁיתֵּן עָלָיו רַחֲמִים בְּזָכוֹת הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עִיר... וְיִתֵּן צְדָקָה קוֹדֵם שִׁיאֲמַר הַתַּחֲיִנוֹת".

"וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רַמָּה מִן הָאֲזָרַח וּמִן הַגֵּר אֶת ה' הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא..."

מוֹבָא מַעֲשֵׂה שְׂאָרְע אֲצֵל הַגַּה"ק רַבֵּנוּ נָסִים בֵּיתָאן זִיע"א מֵהַעִיר גִּרְבָּא שְׁבַתְנוּנִיסָיָה. הַרְבּ זצ"ל הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה. לְפָרְנִסְתּוֹ הָיָה קוֹנֵה צָמֵר, וְנוֹתֵן לְאַחַר מִן הָעֲרָבִים לְאַרוּג מִמֶּנּוּ בַּד לְטְלִיתוֹת. הָעֲרָבִי הָיָה מְבִיא לְרַב אֶת הָאֲרִיגִים, וְהַרְבּ הָיָה מוֹכְרָם וּמִתְפָּרְנֵס בְּדוּחַק רַב, וּבְלִבָּד שִׁיוּכַל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַגוֹת בְּתוֹרָה יוֹם יוֹם. יוֹם אֶחָד פָּנּוּ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים מֵהַקְּהִילָה לְרַב, וְהוֹדִיעוּ לוֹ: דַּע לָךְ, שֶׁהָעֲרָבִי מְרַמָּה אוֹתָךְ! הוּא גוֹנֵב מִמֶּךָ צָמֵר, וּמוֹכְרוֹ. שְׂכֹן, אֵין הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַצָּמֵר לְאַרְיַגַת הַטְּלִיתוֹת.

אֵךְ הַרְבּ מֵאֵן לְהַטוֹת אֲזוֹן לְדִיבָה, וְהָאֵמִין לְעֲרָבֵי שְׂאִינוּ מוֹעֵל בְּאֵמוֹן, וְאֵינוּ שׁוֹלַח יָד. בְּרַם, הַרְיִנוּנִים לֹא פָּסְקוּ. דוֹרְשֵׁי טוֹבָתוֹ שֶׁל הַרְבּ בָּאוּ שׁוֹב וְהַעִידוּ שֶׁהָעֲרָבִי מוֹכֵר מִן הַצָּמֵר, וְהַבִּיאוּ שְׂמוֹת קוֹנִים, מוֹעֲדִים וּמַחִירִים, וְנִיבְרִים דְּבָרֵי אֲמָת. קָרָא הַרְבּ לְעֲרָבֵי. וְהֵלָּה כְּמוֹבֵן שֶׁהַכַּחֲשִׁי מְכַל וְכַל אֶת הַדְּבָרִים, וְאֵף נִשְׁבַּע בְּכָל הַקְּדוֹשׁ לוֹ, וְעוֹד זַעַק חֲמָס עַל הַחֲשָׁד בְּכַשְׂרִים וְהַטְּלַת הַרְבֵּב בּוֹ. אָמַר לוֹ הַרְבּ: אֵף אֲנִי לֹא הָאֵמְנָתִי לְמוֹצִיאֵי הַדִּיבָה, וְגַם כְּעַת, אֲנִי מְשׁוֹכְנֵעַ בְּרַעְתָּךְ. לְפִיכֵךְ, לֹא אֶחְדַּל לְסַחֵר עִמָּךְ. מִיֵּד נִהְרוּ פָּנָיו שֶׁל הָעֲרָבִי... אֲבָל - הוֹסִיף הַרְבּ וְאָמַר - מִכִּיֹּן שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ בְּאַלְקִים, אֵף אֲנִי אֲמַסּוֹר לְפָנֵי הָאֲלֵקִים אֶת דִּינִי. אִם אֲמַנֵם מְעַלְתָּ בְּצָמֵר וּמְכַרְתָּ מִמֶּנּוּ, יַעֲנִישְׁךְ הָאֲלֵקִים כְּרַשְׁעָתָךְ. וְאִם שָׁקַר הָעֲלִילוֹת עָלֶיךָ, לֹא יִקְרָה לָךְ כְּלוֹם! מִן הַשְּׂמִים יוֹכִיחוּ עִם מִי הַצֵּדֵק. לֹא תִמּוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְהָעֲרָבִי מֵת מִיַּתָּה חֲטוּפָה. נִרְעָשׁוּ הַכָּל. הַקוֹנִים בָּאוּ וְהוֹדוּ שֶׁקֵּנוּ סַחֲוֹרָה גְנוּבָה. הוֹבְרָר, מַעַל לְכָל סַפֵּק, שֶׁהָעֲרָבִי מַעַל, וְשֶׁם שְׂמִים הַתְּקַדֵּשׁ בְּקִרְבַּ תּוֹשְׁבֵי הַמְּקוֹם, יְהוּדִים וְעֲרָבִים כְּאֶחָד. שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוֹן!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁלַח-לְךָ אֶל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רְחִמִים "ראשי תיבות "ישראל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:18**
עַרְשׁ"ק טו' סיון תשע"ד (13.6.14) **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:33** (ר"ת 21:18)

הַפְּטָרָה: "וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקִּישׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת"

מְבוֹאֵר בַּ"תוֹסְפוֹת" (בפא בתרא קיט'), שְׁלֵמֵרוֹת שְׁמִקוּשׁ הָעֲצִים, עָבַר עֲבִירָה חֲמוּרָה, הָרִי שְׁכֹנָתוֹ הִיְתָה טְהוּרָה. הָא כִּי־צַד?

וְהַסְבִּיר הַ"תוֹסְפוֹת" וְאָמַר, שְׁלֵאֲחַר **חֲטָא הַמְּרַגְלִים**, דְּנֻוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינָם לְבֵין עֲצָמָם, וְהַחְלִיטוּ, כִּי מֵאַחַר וּבְעֵקֶבּוֹת **הַחֲטָא** נִגְזַר עֲלֵיהֶם שְׁלֵא לְהִכְנִס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָרִי אֵין הֵם מְחֻיָּבִים יוֹתֵר בַּמִּצְוֹת. עַל-כֵּן קָם הַמְּקוּשׁ וְחָלַל שַׁבָּת בְּכוֹנָה, כְּדִי שִׁיְהַרְג, וַיִּרְאוּ אַחֲרָיִם וַיִּרְאוּ, וַיְבִינּוּ שְׂאִין הֵם פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת. אוֹלָם, בְּרוּר הוּא שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הוּא שְׁקוּבַע וְלֹא הַכּוֹנָה, שֶׁהָרִי אָנוּ נִמְצָאִים בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָה – וְלִכֵּן נִגְזַר עַל מְקוּשׁ הָעֲצִים עוֹנֵשׁ מוֹת בְּסִקְלָה, עַל שְׁחָלַל אֶת הַשַּׁבָּת.

וְצָרִיךְ לְדַעַת שְׁחוֹ"ל אוֹמְרִים, שֶׁהַמְּקוּשׁ עֲצִים חָלַל אֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁנִיָּה בְּרִצִּיפוֹת. שְׁכֵן, הִיָּה זֶה לְאַחַר חִלּוּל הַשַּׁבָּת שֶׁל לְקִיטַת הַמֶּן בַּשַּׁבָּת. וּמֵאַחַר וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַשְׁבִּי: "אֶלְמָלִי יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמְרִים שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהַלְכָתָן (בְּרִצִּיפוֹת) – מִיַּד נִגְאָלִים". הִנֵּה, לְצַעֲרֵנוּ בְּעוֹן מְקוּשׁ הָעֲצִים נִדְחָתָה הַגְּאוּלָּה, שֶׁהָרִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָלְלוּ שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת בְּרִצִּיפוֹת (לְקִיטַת הַמֶּן בַּשַּׁבָּת, וְהַמְּקוּשׁ עֲצִים בַּשַּׁבָּת). וְעַל-כֵּן כְּמָה חִיָּבִים אָנוּ בַּשְּׁמִירַת וּבַחִיּוּק הַשַּׁבָּת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁמְלַבֵּד שֶׁהִיא מְקוּר הַבְּרָכָה, הָרִי הִיא גַם מְקַרְבַּת אֶת הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה.

וְרִאִיתִי לְנִכּוֹן לְהִבִּיא כָּאֵן אֶת מַעְלַת הַשַּׁבָּת, כְּפִי שְׁמִבוֹאֵר בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים קא, מְתוּרָגָם): "אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין קִידוּשׁ אֲלָא בַּמְּקוֹם סְעוּדָה... אָמַר לוֹ רַב עֲנָן בַּר תַּחְלִיפָא, הַרְבֵּה פְּעָמִים הֵייתִי עוֹמֵד לְפָנֶי שְׁמוּאֵל, וַיִּרַד מִלְּמַעְלָה לְאֶרֶץ, כְּדִי לְקַדֵּשׁ בַּמְּקוֹם סְעוּדָה".

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנָן זֶה. שְׁכֵן, מֵהִיכֵן יִרַד שְׁמוּאֵל כְּדִי לְקַדֵּשׁ "בַּמְּקוֹם הַסְּעוּדָה"?

הַ"תְּפִאָרַת שְׁלֵמָה" (שַׁבָּת ד"ה) מְסַבֵּיר, שֶׁשְׁמוּאֵל הִיָּה עוֹלָה בְּלִיל שַׁבָּת לְעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וְאַחַר-כֵּן, בַּשַּׁעַת הַקִּידוּשׁ, הִיָּה נוֹחַת מְעוֹלָמוֹת אֵלּוּ לְאֶרֶץ, כְּדִי לְקַדֵּשׁ לְעַם הַבָּאִים לְשִׁמוּעַ קִידוּשׁ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: וְנִקְדַּשְׁתִּי בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא בַּתּוֹךְ הַמְּלֻאָכִים.

שׁוֹאֵל עַל-כֵּן הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: מַה רָאָה שְׁמוּאֵל לְעֲלוֹת דוֹקָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְאַחַר-כֵּן לְנַחֹת עַל הָאֶרֶץ, כְּדִי לְקַדֵּשׁ בַּמְּקוֹם הַסְּעוּדָה?

וּמְשִׁיב הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן, וְאוֹמֵר: הִנֵּה, שְׁנִינּוּ בַּגְּמָרָא (בִּיצֵה טז'): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: נִשְׁמָה יִתְרָה נִתְּנָה בּוֹ בְּאֵדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת נוֹטְלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, שְׁנֵאֲמַר: 'שַׁבָּת וַיִּנְפֹּשׁ' – כִּיּוֹן שְׁשַׁבָּת, וַיִּ אֲבָדָה נִפְשׁ". ("וַיִּנְפֹּשׁ", אוֹתִיּוֹת וַיִּ נִפְשׁ).

וְתִמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל-כֵּן. שְׁכֵן, עֲנָן זֶה שֶׁל "וַיִּ אֲבָדָה נִפְשׁ", הוּא רַק בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּאֲשֶׁר הַנִּשְׁמָה הִיְתְּרָה מְסִתְּלֶקֶת מִן הָאָדָם. אֲבָל, בְּכִנְיַת הַשַּׁבָּת לֹא אֲבָדָה הַנִּפְשׁ, אֲלָא אֲדַרְבָּא, אֲזוּ מְקַבֵּל הָאָדָם אֶת הַנִּשְׁמָה הִיְתְּרָה, שְׁמֵאִירָה אֶת נִשְׁמָתוֹ. אִם כֵּן, מִדּוּעַ נִרְמָז עֲנָן זֶה שֶׁל הַסְּתִלְקוֹת הַנִּשְׁמָה הִיְתְּרָה כְּבָר בְּכִנְיַת הַשַּׁבָּת? (כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וַיְבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וַיִּנְפֹּשׁ' – כִּיּוֹן שְׁשַׁבָּת, וַיִּ אֲבָדָה נִפְשׁ").

וַיֵּשׁ לְבָאָר עֲנָן זֶה עַל-פִּי הַיְדוּעַ, שְׂאֵם לֹא הִיָּה אָדָם הָרֵאשׁוֹן חוּטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, הִיָּה חַי לְעוֹלָם, כְּפִי שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ז'): "וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". וְכַתֵּב עַל-כֵּן הַ"אוּר חַתִּים" הַקְּדוּשׁ, בְּלִשׁוֹן קוֹדֶשׁוֹ (בְּרֵאשִׁית ג, יד'): "יֵשׁ לְךָ לְדַעַת, כִּי אִם לֹא הִיָּה אָדָם אוֹכֵל מִעֵץ הַדַּעַת, הִיָּה מְצוּי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הָעֲלִיוֹן כְּאֲחַת, כְּאֲדָם הַדֶּר בְּבֵית וּבְעַלְיָה(=קוֹמָה שְׁנִיָּה). וּכְשֶׁחֲטָא נִגְשָׁם(=הַפֶּךָ גְּשָׁמִי), וַאֲיִנּוּ יָכוֹל לְדוּר בְּשְׁנֵיהֶם יַחַד (בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הָעֲלִיוֹן), אֲלָא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפָנֶי עֲצָמוֹ, וּכְשִׁירְצָה לְעֲלוֹת עֲלֵיהָ(=לְעוֹלָם הָעֲלִיוֹן), צָרִיךְ הַשְּׁתַּנּוֹת הַגְּשָׁם(=הַגּוֹף), (ו)הִיא מִיתַת הָאָדָם".

וממשיך ואומר הרה"ק פינחס פרידמן, והנה כבר למדנו, ששבת היא מעין העולם הבא, כפי שאומרת הגמרא (ברכות נו'): "שבת (היא) אחד מששים לעולם הבא". וכתב ה"תורת חיים" (עירובין יט), שמטעם זה אנו מקדשים על היין, כנגד היין המשומר שעתידי הקב"ה להשקות את הצדיקים. ומטעם זה אוכלים אנו בשר ודגים, כנגד שור הפר והלוייתו, שעתידי הקב"ה להאכיל את הצדיקים.

אולם, כדי שנוכח לגאולה העתידה, צריך קודם לתקן את חטא אדם הראשון, כדי שלעתידי לבוא תבטל המיתה מן העולם, והמצב יחזור להיות כפי שהיה טרם שחטא אדם הראשון, כמו שהתנבא ישעיה הנביא (כח, ח): "בלע המות לנצח" – דהינו, שיבלע/יעלם המות לנצח.

ומעתה יש לומר, שמטעם זה הוריד לנו הקב"ה נשמה יתרה מהעולם העליון בכל שבת (שהיא מעין העולם הבא), שנכנסת לתוך הגוף בערב שבת ומסתלקת ממנו במוצאי השבת, מבלי שנחוש שום צער של מיתה, כפי שמרגיש האדם כאשר הוא מת ונשמתו עוזבת אותו. וכל זה כדי להראות לנו דוגמא חיה ומוחשית, שכך באמת נזכה לחיות בשני העולמות – בעולם הזה ובעולם הבא, כאדם שדר בבית ויש בו עליה/קומה נוספת. (חיים בעולם הזה בתוך הגוף, וכאשר נרצה לעלות למעלה לעולמות העליונים, תצא הנשמה מן הגוף לעלות למעלה בלי שום צער של פירוד שלה מהגוף. וכשנרצה לחזור לעולם התחתון, תחזור הנשמה לגוף, בדיוק כאדם הגר בבית עם שתי קומות, והוא עולה ויורד בביתו כאשר יחפוץ וירצה).

בענין זה מחדש הגה"ק מהרי"ל דיסקין חידוש גדול ואומר ("כי תשא"), שהנשמה היתרה לא חטאה ולא נפגמה בחטא עץ הדעת. שהרי, חטא אדם הראשון היה ביום הששי, קודם שבת, (שאז לא היתה הנשמה היתרה בתוך גוף אדם הראשון). על-כן, אין לנשמה היתרה כל צער של עזיבת הגוף במוצאי שבת, שהרי מעולם לא נגזרה עליה גזירת המיתה, ולכן היא עולה ויורדת מהעולם הזה לעולם הבא בלי שום צער של המיתה. מעתה יאיר לנו להבין את מאמר ריש לקיש: "נשמה היתרה נתנה בו באדם בערב שבת, ובמוצאי שבת נוטלין אותה ממנו, שנאמר: 'שבת וינפש' – כיון ששבת, וי אבדה נפש".

ושאלנו, הרי רק במוצאי השבת עוזבת אותנו הנשמה היתרה, ומדוע, אם כן, נרמז ענין זה של הסתלקות הנשמה היתרה כבר בכניסת השבת?

על זה עונה הרה"ק פינחס פרידמן ואומר: דוקא בכניסת הנשמה היתרה לגוף בערב שבת, צריך האדם לשים לב: הרי זאת הנשמה שעזבה אותי במוצאי שבת שעברה בלי שום צער של מיתה, והנה עתה היא חוזרת אלי לתוך הגוף. והלא כך יהיה לעתידי לבוא, שאז יתוקן חטא עץ הדעת, שאז הנשמה תוכל לעלות מעולם לעולם, בלי צער של מיתה. על-כן ישים האדם לבו לתקן בתשובה את חטא עץ הדעת, שהרי כל הנשמות חטאו בהיותן כלולות בתוך אדם הראשון, וגם הוא צריך לתקן.

לפי זה יש לומר, ששמואל, בגדל קדושתו, תקן בשבת, על-ידי הקידוש על היין, את חטא עץ הדעת. (שהרי החטא היה ביין, כמו שמובא במדרש (בראשית רבה יט, ה): "חנה) סחטה ענבים ונתנה לו" (=לאדם הראשון). על-כן זכה שמואל להיות בשבת בעולמות העליונים, כפי שיהיה לעתידי לבוא, שאז יחיה האדם בשני העולמות, כאדם הדר בבית עם עליה (=קומה שניה). ולכן, כאשר רצה לקדש, "ירד מלמעלה (=מהעולמות העליונים) לארץ, כדי לקדש במקום סעודה". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען..." (יג' ב')

הגאון רבי יצחק אלחנן מקובנה אמר פעם באוני תלמידיו: צאו וראו, מה גדול החטא שהאדם חוטא נגד עמו! הנה מצינו, שהקב"ה מחל לבני דור המדבר על כמה חטאים חמורים שחטאו נגדו: חטאו בעגל – נמחל להם. חטאו במתאוננים – כשבקשו לאכל בשר תאנה – ונמחל להם. וכשחטאו לאחר מכן ישראל במחלוקת קרח – שוב זכו למחילה על חטאם הכבד. ורק על עון המרגלים, שהוציאו דבה רעה על הארץ, ובקשו להשיב את העם מצרימה, לא מחל ה' לישראל, אלא גזר על יוצאי מצרים: "במדבר הזה יפלו פגריכם".

מכאן נמצאנו למדים – הטעים רבי יצחק אלחנן – שבכל העבירות שבעולם מועילה תשובה לחוטא – הן בעבירות שבין אדם למקום (=לה'), והן בעבירות שבין אדם לחברו. ורק לחטא שאדם חוטא נגד עמו – אין כפרה לעולם, ואין מועילה לו אפילו חרטה גמורה ותשובה שלימה. ללמדך, שאין בעולם חטא גדול מן הפגיעה בעם ישראל, שהוא עם ה'... שבת שלום לכל בית ישראל!

נא לשמור על קדושת הגיליון!